

Enheten för naturvård

Orrsättra SE0110204

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44639-2016

Namn	Orrsättra	Areal	3,4 ha
Natura 2000-kod	SE0110204		
Kommun	Södertälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
6270	*Silikatgräsmarker	1,6	47
6410	Fuktängar	0,3	8,8
9070	Trädklädd betesmark	1,4	41

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Orrsättra

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44639-2016

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna.

Områdets prioriterade bevarandevärde är betesmarken, främst silikatgräsmarker, 6270, och trädklädd betesmark, 9070. Det finns ett par andra områden med ek inom en radie om 2 km. Dessa omfattas dock inte av någon form av områdesskydd. För att hitta skyddade områden med betesmarker och ek får man bege sig ca 10 km österut, förbi tätorten Järna.

Prioriterade åtgärder för området är upprättande av någon typ av skötsel-/betesavtal, samt den skötsel som framgår av tabell 3. Se kursiverad text under rubriken ”Bevarandeåtgärder med tidsplan”.

Bevarandemål för Orrsättra

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

***Silikatgräsmarker (6270)**

- Arealen silikatgräsmarker ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete och eventuellt slåtter varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Grässvålen ska i huvudsak vara solexponerad med spridda buskar och träd.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte eller endast i begränsad omfattning.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling, stödutfodring, kalkning, dikning och insådd av för livsmiljön främmande arter.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel kattfot, jungfrulin, liten blålocka, brudbröd och svartkämpar, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Fuktängar (6410)

- Arealen fuktängar ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete och/eller slåtter varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte eller endast i begränsad omfattning.
- Grässvålen ska i huvudsak vara solexponerad.
- Grundvattenytan ska variera och vara hög under större delen av året.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel Jungfru Marie nycklar och smörbollor, ska finnas i livskraftiga bestånd.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44639-2016

Trädbeklädd betesmark (9070)

- Arealen trädbeklädd betesmark ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdd av bete/ slåtter varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Träden i betesmarken ska ha en varierad åldersstruktur och bestå av olika träarter.
- Det ska finnas gläntor där solljus når fältskiktet, vilket är en förutsättning för en hävdgynnad flora.
- Igenväxningsvegetation ska inte förekomma eller endast i måttlig omfattning. Buskar som är lämpliga att utgöra skydd för naturlig ekföryngring kvarlämnas och betraktas inte som igenväxning.
- Grova ekar ska stå solexponerade och fria från konkurrerande träd och buskar.
- Det ska finnas grov död ved
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Beskrivning av området

Orrsättra är beläget i ett vackert och relativt flackt jordbrukslandskap cirka 5 km nordväst Järna, omedelbart söder om länsväg 509. Området består av en relativt öppen hagmark med kullar med ädellövdungar. Fållan omges av åkermark och skog. I hagen (utanför Natura 2000-områdets gränser) finns en före detta åkermark som idag är gräsbeväxt. Landskapselement i hagen är odlingsrösen samt en brukningsväg i östra delen av fållan som sträcker sig från den gamla åkern i sydväst till landsvägen. Området har en markhistoria som slåtteräng men hävdas numera som betesmark.

Orrsättra består av en relativt öppen hagmark med kullar med blandskog som utgörs av gran, tall, ek, lind, björk, asp, rönn och hassel. Några av ekarna är 200-300 år gamla och är spärrgreniga till sin karaktär, vilket innebär att de under lång tid växt i solexponerat läge. Flertalet av de stora ekarna har emellertid under 1900-talet växt in i blandskogen. Buskskiktet är format av hassel och en men här finns också enstaka buskar av hartsros.

I naturbetesmarken påträffas en mycket artrik ängs- och hagmarksflora. Inom de torra till friska partierna finns bland annat stagg, darrgräs, knägräs, ängsfryle, låsbräken, ormrot, rödklint, jungfrulin, kattfot, solvända, ögontröst, grönvit nattviol, Jungfru Marie nycklar. I de mer fuktiga delarna i nordost anträffas Jungfru Marie nycklar, smörbollor, ängsskära.

I hagen finns trumgräshoppa – den enda kända förekomsten inom länet. Allmän ängsmygare samt bastardsvärmare finns i hagen. I övrigt är insektsfaunan inte närmare undersökt. Svampfloran är artrik och nämnas kan att 3 arter av jordtungor samt 9 vaxskivlingsarter är påträffade vilket får betraktas som notabelt. Den före

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44639-2016

detta åkermarken, som ligger utanför Natura 2000-området, är till övervägande del beväxt med tuvtåtel. Fåglar som regelbundet förekommer i området är gröngöling, göktyta, hämpling och gulspurv.

Inom de centrala delarna av hagen har framförallt gran och asp avverkats under slutet av 1990-talet i syfte att öppna upp området och därigenom gynna arter som är beroende av solexponering. I detta område ser man en tydlig effekt av avverkningen genom en relativt rikligt förekomst av piprör och sly av asp. Skugggynnade arter som fortfarande finns kvar i detta område är liljekonvalj, skogskovall och blåsippan.

Den delvis ymniga förekomsten av piprör i den restaurerade delen tyder på att betetrycket bör öka. Örnbräken förekommer inom vissa områden och bör hållas efter. Detta kan ske genom att växten slås av med röjsnöre.

Beskrivning av livsmiljöer

*Silikatgräsmarker (6270)

Orrsättra har i tidigare skede varit hävdad som slåtteräng men är idag en betesmark. Naturbetesmarken har i sin helhet en artrik vegetation av hävdgynnade kärlväxter och svampar. Trädskiktet har i den centrala delen av området glesats ut i mitten av 1990-talet. Fortfarande finns emellertid en del träd/buskar kvar som på sikt bör tas bort. Flera av de stora ekarna står delvis i skugga och behöver därför frihuggas. Hävden får betecknas som måttlig.

Typiska kärlväxter inom området är låsbräken, kattfot, liten blåklocka, brudbröd, jungfrulin, ängsvädd och svartkämpar men även arterna ängsskära och smörbollor. Bland svampar märks vissa arter av vaxskivlingar och jordtungor. För att dessa ska finnas kvar krävs fortsatt bete, gärna med ett högre betetryck än vad som är idag. Förekomsten av trumgräshoppa är intressant och arten är knuten till ängs- och hagmarker.

Fuktängar (6410)

I det nordöstra hörnet av Orrsättra finns en fuktäng. Floran som återfinns i området är ängsskära och de typiska arterna Jungfru Marie nycklar och smörbollor.

Trädbeklädd betesmark (9070)

Gles trädbeklädd betesmark som består av gran, tall, ek, hassel, enstaka enar och lövträd med en relativt artfattig flora. Området utsätts för lätt betning vilket ger tillväxt av sly och till exempel piprör inom den trädbeklädda betesmarken.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44639-2016

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

*Silikatgräsmarker (6270)

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring som indirekt ger näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Kväveläckage från angränsande marker.
- Utebliven eller svag hävd.
- Igenväxning av träd, buskar, piprör och örnbräken.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, uppläggning av jordmassor, vägdragningar, skogsplantering, dikning.
- Stödutfodring och insådd av för livsmiljön främmande arter.

Fuktängar (6410)

- Igenväxning av träd, buskar och ett ökande inslag av högvuxen och konkurrenskraftig fältvegetation.
- Dikning, kalkning, gödning eller insådd av för livsmiljön främmande arter.
- Kväveläckage från angränsande marker.
- Utebliven eller svag hävd.
- Exploatering.

Trädbeklädd betesmark (9070)

- Igenväxning av träd och buskar.
- Utebliven eller svag hävd som missgynnar floran och gör att sly växer upp runt de stora gamla ekarna.
- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring som indirekt ger näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Skogsbruksåtgärder och markexploatering.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20Beteckning
511-44639-2016

Behov av ytterligare reglering

Avtal eller miljöersättning behövs för att säkra att området hävdas.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Orrsättra. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
*Silikatgräsmarker (6270)	<i>Ökat betestryck och eventuell slåtter.</i> Röjning av sly, piprör och örnbräken. Enstaka barrträd ska tas bort i de öppna delarna av hagen. Öppna upp runt gamla ekar och hasselbuketter.	Omgående och sedan årligen. Vid behov. Vid behov. Vid behov.
Fuktängar (6410)	Betesdrift eller slåtter. Helst slåtter. Röjning av sly och kompletterande slåtter av älggräs samt bortplockning av röjningsavfall.	Årligen. Vid behov.
Trädbeklädd betesmark (9070)	<i>Ökat betestryck och eventuell slåtter.</i> Röjning av sly, piprör och örnbräken. Öppna upp runt gamla ekar och hasselbuketter.	Omgående och sedan årligen. Vid behov. Vid behov.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
*Silikatgräsmarker (6270)	Gynnsamt.
Fuktängar (6410)	Ej gynnsamt.
Trädbeklädd betesmark (9070)	Gynnsamt.

Inventeringar i området och andra referenser

Länsstyrelsen i Stockholms län ,1993:Äng och hage, del 2.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44639-2016

Södertälje kommun, 1997: Ängs- och hagmarksregister.

Karta

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

